

Byggnadsordning för Karlstad

Fastställd av landshövdingeämbetet oktober 1906

Värmlands Brandhistoriska Klubb har gjort utdrag som bara berör de regler som är kopplade till brandsäkerhet

Kap I

Om byggnadsnämnden

Denna byggnadsordning följer byggnadsstadgan för rikets städer från 1874

Kap II

Om stadsplanen

§ 11

1. I ny stadsdel må gata i allmänhet icke läggas till mindre bredd än 18 meter, dock mån undantagsvis, där sådant av omständigheterna påkallas, gata av ringa längd läggas till bedd av minst 12 meter, skolande, när sådan minskning av gatubredden ifrågasätts, skälen därtill vid underställning uppgivas.

2_[BA1]. De till esplanad hörande gator må läggas till 12 meter bredd; och i allmänhet må gata, som är bestämd att ha byggande allenast på ena sidan och på den andra helt och hållet begränsas av park, torg eller annan allmän plats, kunna, där rörelsens behov eller andra omständigheter föranleda större gatubredd, läggas till så ringa bredd som 12 meter; detsamma gäller om gata, vilken på ena sidan eller på båda sidorna begränsas av förgårdar till den bredd, att avståndet mellan byggnader blir minst 18 meter

Kap III

Om stadens bebyggande

§ 35

1. Hus å tomt dels inom äldre staden vid Kungs-, Tingvalla-, Mariebergs-, Freds-, - Järnvägs-, Västra och Östra Torggatorna samt, Herrgårds-, Hamn-, Drottning- och Älvgatorna öster om Grevgatan, dels inom stadsdelen Klars med kvarteret Ugglan vid därvarande gator och öppna platser, dels inom stadsdelen Haga vid Ny-, Åttkants- och Östra Kanalgatan samt Kanalorget, dels ock å stadsdelen Herrhagen vid Klara-, Herrhags-, och Vasagatorna samt Herrhagstorget skall hädanefter uppföras av sten eller annat därmed jämförligt brandfritt ämne samt invid gata, torg eller öppen plats i minst två våningar av lägst 9 meters höjd från marken till takfoten, ävensom i gatulinjen med den jämkning likväl, som kan av arkitektoniska skäl påkallas.

3. Hus av trä eller korsvirke må ej utbyggas till gräns emot granne, såvida icke förankrad brandmur uppföres mellan tomterna. Utan mellanliggande brandmur får sådant hus ej uppföras på mindre än 4,5 meters avstånd från tomtgräns.

4. På samma tomt må uthus ej uppföras närmare hus med eldstad än 5 meter, utan att brandmur till erforderlig höjd och utsträckning dem emellan anbringas.

§ 39

1 Vid hus, som å tomt bygges i gränsen mot annan tomt, skall i nämnda gräns brandmur av bränt tegel på grundmur av föreskriven beskaffenhet uppföras till höjd av 30 centimeter över vattentaket på det hus, som bygges, därest å angränsande tomt hus ej möter, men eljest till enahanda höjd över vattentaket på det högsta av de hus, vilka genom brandmuren åtskiljes; skolande brandmur därjämte åga den utsträckning, att det med sådana murs anbringande avsedda skydd mot eldfara ernås. Mur för brandmur i skiljelinjen tillsläppes till hälften av vardera tomten.

2 Trähus, som uppföres i mer än en våning och i areal mer än 300 kvadratmeter, skall avdelas genom lämpligt antal brandmurar på sådant sätt, att aldrig mer än 300 kvadratmeter av byg- ganden får anordnas utan begräsning av brandmur.

3 Brandmur till trähus skall hålla i tjocklek en och en halv sten, en sten på vinden samt över vattentaket en sten; skolande en stens brandmur på vind förses med förstärkningspelare av en halv stens tjocklek samt en och en halv stens bredd, med avstånd från varandra av högst 2,5 meter.

4 Brandmur skall täckas av plåt, skolande ock fristående sida av brandmur som blir synlig från gata, torg eller öppen plats, behörigen avputsas samt i någon mån dekoreras eller åt- minstone med lämplig färgblandning bestrykas.

5 Bjälke må i brandmur icke instickas längre än högst 15 centimeter, med iakttagnes därjämte, att ändarna på bjälkar, som från olika sidor instickas, skola med minst en på kant murad sten åtskiljas; att bjälke icke får införas i brandmur, som är mindre än en och en halv sten tjock, och att bjälkarna i brandmur skall förblandas med minst en sten på kant.

6 Rörledning får icke i brandmur anbringas. Uppföres skorstensrör intill brandmur, skall det förses med egna väggar på alla sidor.

7 Öppning på brandmur för fönster eller dörr må icke finnas, utan att byggnadsnämnden, då synnerlig anledning förefinnas, med grannens samtycke, därtill lämna tillstånd, i vilket fall så- dan öppning skall, om nämnden så prövar nödigt, förses med järnlucka eller annorledes göras brandfri. Grannes medgivande i detta avseende gäller dock ej för senare ägare av tomten, därest icke denne är med den, som medgivandet lämnat, lika förbunden.

8 Intill brandmur må icke anbringas eldstad eller värmeapparat av sådan beskaffenhet, att värme tränger genom muren på för grannar skadligt eller besvärande sätt.

9 Maskiner eller delar därav få icke fästas i brandmur eller så inrättas, att de skadas genom skakning eller på annat sätt.

10 Brandmur mellan hus, som samtidigt och till lika höjd bygges, skall av husens ägare till hälften var bekostas.

11 Då en granne bygger mot en redan uppförd brandmur, skall han till hälften delta i kostna- den för grundens läggande och murens uppförande till den höjd, längd och tjocklek, som han, enligt byggnadsordningens bestämmelser för själva byggnaden i fråga behövs av densamma sig begagna, ävensom för brandmurens betäckning. Behöver han högre, längre eller tjockare, må han sådant ensam bekosta.

12 Ersättning för brandmur beräknas efter de pris, som gälla, då betalning erfordras.

13 Brandmur till uthus av en vånings höjd må göras endast en sten tjock under iakttagande, att bjälke ej får i dylik brandmur instickas och att förstärkningspelare på högst 2,5 meters avstånd från varandra anbringas av en halv stens tjocklek och en och en halv stens bredd

14 Utgift för brandmurs underhåll bekostas av tomtägare i förhållande till hans skyldighet att i kostnaden för brandmurens uppförande deltaga.

15 Förut uppförd brandmur må ej vid nybyggnad å tomt begagnas, därest den ej till besiktning godkännes. Befinnes vid besiktningen, att brandmurens grund icke är anlagd i enlighet med de vid dess uppförande fastställda stadganden, och kan den av sådan orsak icke vid den tillämnande nybyggnaden användas, eller står brandmurens tjocklek eller djup icke i överensstämmelse med de härom vid det äldre husets uppförande gällande föreskrifter, eller är den så förfallen, att den måste ombyggas, skall brandmuren, på ägarnas gemensamma bekostnad försättas i behörigt skick i överensstämmelse med denna byggnadsordning. Äldre brandmurs förstärkning i anledning av högre byggnads uppförande, än den för vilken brandmuren är avsedd, bekostas av den högre byggnadens ägare, därest brandmuren är för det lägre huset behörigen inrättad.

16 Då hus inne på tomt uppföres mot brandmur, liggande i gränslinjen, skola taken luta från brandmuren inåt vara och ens gård, Var och en äger rätt att begagna brandmur som vägg, då den är så säkert uppförd att någon fara för ras ej inträffar.

§ 40

Om brandmurars tjocklek i olika hus

6. Bageri, bryggeri, smedja, kopparslagare-, bleckslagare-, snickare-, vagnmakare-, och tunnbindarverkstad samt destilleringsverk och annan dylik inrättning, som med eld drives, må hädanefter anläggas endast i hus av sten eller annat därmed jämförligt brandfritt ämne samt skola vara försedda i verkstads eller arbetslägenheter med golv av jord, plåt, sten eller annat av byggnadsnämnden godkänt, emot eldfara skyddande ämne och, när sådan inrättning eller verkstad i trähus nu finnes, hava väggar invändigt klädda med murtegel eller kalkrappade och tak gipsade, rappade eller plåtbeslagna.

§ 41

Öppning eller genombrytning i mur skall förses med valv eller järnkonstruktion av tillräcklig styrka, varjämte murarna i hus skola ej mindre med varandra, än även med de brandmurar, som de beröra, i varje våning förbindas genom erforderliga förankringar; börande minst en bjälke vid var fönsterpelare i varje bjälklag, med undantag av bottenbjälklaget över sockel, förse med ankare i båda ändarna.

§ 42

2. Till fyllning i trossbotten må endast torra och från inblandningar, som övergå i förruttelse, fria ämnen användas, såsom korksten, gipsbräder med betäckning av asfaltpapp, förut väl genomglödgat kalkgrus och dylikt men ej enbart sågspån eller torvströ.

Begagnas till trossfyllning sågspån eller torvströ skall fyllningen till minst 2/3 av sin volym vara blandad med lera, dock får sådan blandning ej läggas intill skorstenspipa eller eldstad.

3. Innertak skall kalkputsas i rum, vari verkstad, som medför eldfara, är inrättad, eller starkare eldning än för vanliga hushållssysslors ifrågakommer.

§ 43

Om rökgångar och skorstenar

§ 44

1. Kakelugn må icke uppföras intill trävägg, utan endast i murad nisch av minst en halv stens tjocklek, som vilar på grundmur

2. Kakelugns botten skall muras till minst 35 centimeters höjd från golvet; och framför kakelugn skall bringas stenplan eller plåt av minst 45 centimeters bredd och 60 centimeters längd.

3. För kakelugns förbindande med skorstenspipa skall järnbleckrör av lämplig längd användas.

4. I rum utan kalkputsat innertak må kakelugn ej göras högre, än att avståndet mellan taket och kakelugns överkant är 21 centimeter.

5. Järnkamin skall sättas på underlag av sten av sådan tjocklek, att avståndet mellan botten och kaminens asklåda och golvet är minst 37 centimeter, därest icke sådan med asklåda försedd kamin vilar på fötter, i vilket fall den, utan iakttagande av föreskriften om avstånd frångolvet, må ställas på plansten eller tillräckligt tjock metallplåt. framför järnkamin skall golvet, till ett avstånd av 37 centimeter, vara belagt med tegel eller sten, eller tillräckligt tjock metallplåt. Järnkamin och därifrån ledande metallrör må ej placeras närmare vägg, panel eller väggfast inredning av trä än 60 centimeter, såvitt icke trävirket skyddas antingen av fodermur, då avståndet må inskränkas till 15 centimeter från fodersens yta, eller ock av metall plåt, i vilket fall avståndet må minskas till 45 centimeter därifrån.

6. Rör från kakelugn eller järnkamin skall ledas in i skorsten och får ej föras ut i luften genom fönster eller vägg.

§ 45

1 Spis skall vila på murad botten, som är uppförd på grundmur, vala eller järnkonstruktion samt sålunda inrättad, att varje del av eldstaden och därtill hörande rökgångar, på vilken elden kan verka, skiljas från närmaste trävirke medelst murverk av minst 37 centimeters tjocklek.

§ 46

3. Kyrkor, skolhus, rådstuga, sjukhus, teatrar, byggnader som innehålla offentliga musik- och danslokaler, fabriks- och andra byggnader avsedda till samlingsrum för större antal människor skola have utgångar, ävensom trappor och förstugor, där sådana förekomma till antal och vidd lämpade efter den mängd personer som på stället rymmas och skola alla dörrarna vara så inrättade att de inom tomtgränsen öppnas utåt.

§ 47

1. I varje hus skola trappor finnas till tillräckligt antal dock så att i stenhus av mer än 2 våningar höjd och i trähus av mer än en vånings höjd minst 2:ne trappuppgångar till vinden skola finnas.

§ 49

2. Vindsrum med eldstad må vara tillåtna dels uti hus av trä av endast en vånings höjd och dels uti hus av sten, som är försett med trappa eller trappor av sten eller annat därmed jämförbart, brandfritt ämnen, av högst två våningars höjd, varemot uti hus, med våningar utöver här angivna antal, vindsrum med eldstad icke må inrättas, därest icke byggnadsnämnden med avseende på husets befintliga trappors antal, läge och beskaffenhet ävensom andra till förminskande av eldfara för inneboende ledande anordningar, såsom träväggars kalkputsning mm, finner skäl att därtill lämna tillstånd; dock att i varje fall högst hälften av vindens planyta må inrättas till boningsrum och kontor eller, därest vind icke är inrättad med kontor, högst en tredjedel av dess planyta till boningsrum.

§ 53

1. Boningshus av sten må ej byggas med fleras än fyra våningar och bostadshus av trä eller korsvirke icke med fler än två våningar, bottenvåningen därunder inberäknad. Finns boningsrum eller rum med eldstad å vinden räknas denna som en våning med det undantag, som 49 § mom. 2 innehåller. Stenhus må ej påbyggas med våning av trä.

2. Byggnad må ej uppföras till större höjd än bredden av den gata vid vilken byggnaden lägges, ökad med 1,5 meter. Hus som bygges i hörnet av en bredare och en smalare gata, må vid den senare icke på längre utsträckning av 30 meter uppföras till den av den bredare gatan betingade höjden. Byggnad inne på tomt må ej uppföras till större höjd än bredden av det till byggnaden hörande gårdsrum, ökad med 1,5 meter; dock må hus av trä eller korsvirke icke uppföras till större höjd än 10 meter.

§ 57

Nu befintliga, i behörig ordning uppförda hus, ävensom de icke överensstämmer med föreskrifterna i denna byggnadsordning, må fortfarande bibehållas, där sådant ej medför våda för eld, sundhet eller inneboendes säkerhet.

§ 58

Bofälligt¹ hus, som anses medföra fara för eld eller olyckshändelse, skall nedrivras, om det ej kan repareras eller föreskriven reparation underlåtes.

¹ Förfallen, fallfärdig

§ 59

1. Fabriks- eller verkstadslägenhet för utövande av sådant yrke, vartill särskild eldstad, ugn, ångpanna, varmluftsmaskin eller liknande inrättning användes såsom mekanisk verkstad, gjuveri, glasbruk, mälthus, kakelfabrik osv eller däri kölna eller annan anstalt för torkning varm luft erfordras, ävensom där eldfarliga ämnen i mängd samlas, må anläggas endast å öppen och rymlig plats i sådan trakt av staden, som är mindre ätt bebyggd, och får icke inrättas utan särskilt tillstånd av byggnadsnämnden, vilken jämte prövning av platsens lämplighet i berört avseende för den ifrågavarande fabriken, verkstaden eller inrättningen har att rörande eldstäder och rökgångar, förstärknings- och skyddsmurar, murade valv, stengolv, järndörrar eller dylikt meddela de föreskrifter, som i varje fall må anses erforderliga till betryggande mot eldfara och onödig rökbildning och tillsäkerhet för arbetare med flera, samt genom besiktning tillse att dessa föreskrifter iakttagas

2. Där sådant yrke, som nu är omförmält, redan drives i lägenhet, vilken ej lämnar erforderligt trygghet mot eldfara eller säkerhet för arbetare och andra, äger byggnadsnämnden tillhålla vederbörande att verkställa de förändringar, som må finnas behövlige och kunna utan allt för stor kostnad och olägenhet åstadkommas.

Kap IV **Allmänna bestämmelser**

§ 65

Denna byggnadsordning bör av varje hus och tomtägare innehavas samt vi brandsyn företes om sådan äskas

Avskriven från original av Värmlands Brandhistorisk Klubb 2020